

Mövludu unutmayaçağıq!

Yazıçı Mövlud Mövludun intiharının ardından ədəbi mühitdə olan dostları onun haqda rəsmi Feysbuk səhifələrində son sözlərini paylaşdı.

Adalet.az həmin paylaşım-ları təqdim edir:

Yazar Ayxan Ayvaz Mövludun ölümü ilə bağlı Feysbukda bunları yazıb: "Mövludla ilk görüşdüyümüz günü xatırlayıram. Havadan od yağırdı. Ayağı burxulduğundan axsaya-axsaya yeriyir, əl-qolunu ölçə-ölçə danışırdı. Yadımdadır, mənə Yaşar Kamalın "İncə Mehmet" romanını gətirmişdi. İsti başımıza döyə-döyə "o küçə sənə, bu küçə mənim" gəzir, müxtəlif mövzulardan danışırdı. Sözlüyün qurtardığını hiss eləyəndə üzündən axan təri qoluyula silə-silə:

- Sən get, dərdiş, - dedi - mən özümü birtəhər metroya çatdıracağam.

Hansısa binanın qarşısında onu tək başına qoyub evə getdim.

Bir gün atam əlindəki qəzeti qarşıma atıb: "Bu cavan oğlanın hekayəsini oxu - dedi, - o, çox istedadlıdır." Nə yalan danışıq, ürəyim ağrıya-ağrıya, paxıllıq içimi yeyə-yeyə oxudum. Ancaq hekayə barədə atama nəse deməyə qıymadım. "Məktəbdə oxuyur, - atam elə bil mənim acığıma hər gün onu tərifləyirdi. - amma hər şeydən başı çıxır, yekə kişilərlə oturub-durur, maraqlı hekayələr yazır. Malades, belə oğul!"

O vaxtlar qəzetdə çıxan yazılarının qırağında saf, təmiz bir yeniyetmənin şəkli olurdu. Nədənə, onun bu xırda şəkli mənə çox doğma gəlirdi. Hər dəfə yazılarını oxuduğum bu cavan oğlanın doğulduğunu kənddən olduğunu düşünürdüm. Getdikcə əvvəlki qısqanclığım geniyib gedirdi. Soyuq ayların birində ilk dəfə Mövludla telefonda danışıq: "Qazaxdayam, dərdiş, mütləq görüşək" - sağollaşanda belə dedi.

İndi o görüş yadıma düşəndə dostumun yazılarını xatırlayıram və bir şeyi anlayıram: həmin gün Mövlud ayağı ağrıdığına görə yox, dünyanın yükünü çiyinlərində gəzdirdiyi üçün axsayırdı.

Tez-tez görüşdüyümüz günlərin birində çoxdandır içindən çıxma bilmədiyim sualı Mövlud-dan soruşdum:

- Biz bu qədər bir-birimizi yaxşı anlayırdıq, bəs niyə bundan əvvəl ayrı-ayrı yerlərdəydik?

"Nərimanov" metrosunun yaxınlığındakı parkda gəzişirdik. Həmişə belə məqamlarda Mövlud susurdu. Məsələn, te-

lefonda kiminləsə danışıq, sonra uzun müddət kırıq dururdu. Maraqlanırdın, cavab yox idi. Ancaq bu dəfə xasiyyətini bildiyimdən inadıma salıb dinmədim. Ayrılib evə gəndə qəfil metronun yaxınlığında məni saxladı: "Ayxan, biz əslində heç vaxt ayrı yerlərdə deyildik. Bizi bağlayan tellər vardı." İki əli havada, dalı-dalı gedə-gedə qaranlıqda görünməz oldu.

Həmişəki kimi sınıq-salxaq, müştəri az olan kafedə suspus oturmuşduq. Qarşımızdakı çay bardaqları da boşalmış, tək-tənha qalmışdı. Onun göz-lərindəki soyuqluq məni daladı. Anladım ki, bizi yalnız saz, xəngəl, dağlar deyil, həm də bədbəxtlik birləşdirir. Ən yaxşısı, Mövludun özü danışıq:

- Heç kimə başa sala bilmirik ki, biz bədbəxtik. Faciəvi olan bilirsen, nədir? Biz bunu dibinə kimi anlayırıq.

Mövlud bu sözlərdən sonra uzun-uzun mənə baxdı. Düşündüm ki, o, ağzından çıxacaq sözləri adamın göz-lərindən oxuyur. Ancaq hərdən kədərli ovqatımızın əksinə uzun-uzun bir-birimizə baxıb qəfil açılan güllə kimi uğunub getməyimiz də olurdu. Sonradan bunu da başıma vurdu: sən demə, biz içindən çıxma bilmədiyimiz dərdi bəzən gülüşümüzlə uzaqlaşdırmağa çalışırıq.

Hər gün görüşür, cibimizdəki beş-üç manatı ortaya atıb bir arağ alır, "28 May" tərəfdəki kafelərin birində üz-büz oturub şüşəni boşaldır, bir-birimizi tərifləyər-tərifləyər gəzişir, sonda isə "həyat kədərli-dir" deyib ayrılır, öz evimizə - darıxdığımız yerə gedirik. Belə görüşlərin birində Mövlud arağ şüşəsini əlinə götürüb ciddi-ciddi:

- Unutma, - dedi. - sənə hamı atıb gedəcək, sevgilin, dostun, atan, anan, bacın, qardaşın, ancaq bu heç vaxt atmayacaq. Yeganə xilasın bu olacaq.

Gecənin bir yarısı sərxoş, yığıla-dura qapısını açdığım evdən diksinir, bacımın, qardaşımın şaşırması görkəminə baxıb məğlub olduğumu təpədən-dırnağa anlayır, boğazımdan yuxarıya dırmaşan ağrıya əngəl ola bilmir, divarın dibinə çömbəlib ağlayırdım. İçki göz-lərimi açdığından qarşımdakı adamları proyektor işığındaymış kimi görür, dostumun sözlərini yadıma salırdım.

İndi suvaqları tökülmüş divarların yerinə Mövlud olsaydı, bu sözlərimi eşidəcəkdi: "Axı onlar xoşbəxt olmaq istəyirlər. Bu yazıqların nə günahları var?" Gözümün yaşını axıdır,

bacımın, qardaşımın tənəli sözlərinə fikir vermədən telefonumu əlimə götürür, Mövlud da zəng eləmək üçün rəhbərdən nömrəsini axtarırdım. Elə bu vaxt ekranda qarışıq, bulanıq bir nömrə görünür. Telefonu qulağıma yaxınlaşdırıram, Mövlud xışıltının arxasında hiçqıra-hıçqıra: "Əgər yatmırsaydın, - deyir - mənə cavab verməsəydin, özümü öldürəcəkdin". Uzun-uzun bir-birimizə təsəlliverici sözlər deyir, sanki telefonun içindən əlimizi uzadıb yanağımızdakı göz yaşını silirdik. Sonra əlimi-üzümü yuyub güzgüdəki qaranlıq, yad adama baxıb:

"Həyat kədərli-dir, Mövlud" - deyirəm.

Aylıdığımızda gözümüzün qabağında sevdikimiz qızlar, dostlarımız, gəzdiyimiz parklar, gətdiyimiz kafelər canlanır. İçinə atıldığımız üzünün içindən çıxmaq üçün uydurduğumuz gülməli əhvalatlara uğunub gedir, yalnız bizə məlum olan işarələrlə danışıq. Tez-tez görüşdüyümüz dostlar bunun nə mənaya gəldiyini anlamayanda sevinir, bir anlıq xoşbəxt oluruq.

Elə bil bir almanın iki yarısıydıq: eyni vaxtda saqqal saxlayır, eyni vaxtda yazır, kitab oxuyurduq. Bu oxşarlığı zarafata çevirmişdik. Mövlud kafelərin birində dostlara bunu izah edirdi:

- Aramızda qeyri-ənənəvi cinsi münasibət var.

Yaxşı yazılarımız çap olunanda paylaşır, çox oxunduqca, adamlar təriflədikcə bir-birimizə iynəli sözlər deyir, ikimizdən birinin ədəbiyyatda artıq olduğunu tez-tez dostların arasında vurğulayırdı, onların üzündə yaranan şaşırması ifadəyə baxıb için-için gülürük.

Bəzən dostların xüsusiyyətlərini lağa qoymamız da olur: neyləyək, tanıdığımız adamları cıratmaqdan ləzzət alırıq. Onların danışıqları həqiqətə uyğun olmayanda yenə o məşhur işarələr işə düşür, gülüşlər havada uçurdu. Həqiqəti bildiyimiz üçün əzab çəksək də, bununla zarafat be-

lə edə bilirik

İndi Mövludun hərəkətləri istər-istəməz mənə də yoluxub. Bir dəfə dostlardan biri ikimizə də diqqətlə baxıb dedi: - Ə, nə yaman bir-birinizə oxşayırsız.

Unutmayın, əgər Mövlud kafelərin birində ayağa durub əlindəki arağ dolu stəkanı tuta-tuta dünyanı unudub bərkədən şeir oxuyursa və bu an kimsə onun yaratdığı dünyadan qopursa, vəssalam, həmin adamın işi bitdi.

Dəqiq bilirəm, səhərişi şeiri yarıda kəsən dostumuzun nadanlılığı haqqında onun uzun-uzadı məruzəsini dinləməli olacağam. Mövludun sözünə qüvvət verəcəm, dostum daha da qızılaşacaq. Sonra iki əsəbi adam ayrı əlac qalmadığını anlayıb gedib arağ içəcəyik.

Son bədələrdən sonra Mövludun telefonda kimlərsə zəng eləməyi olacaq. Kəkələyəkəkələyə telefonda adama kədərli bir əhvalat danışacaq. Ardınca dözülməz sükut özünə yer eləyib aramıza dürtüləcək. Kafedə ikimizi qaldığını hiss edib bir-birimizə baxa-baxa ağlayacağıq. Nəhayət, gözümüzün yaşını silə-silə ayağa durub metroya sarı gəndə Mövludun ağına hansısa lətifə düşəcək, əlimizi-əlimizə vura-vura bərkədən gülcəyəcək.

Mövlud hamı ilə oturub-durmağı bacarır. Bəzən onun bu qədər istiqanlı olmağı mənə çatmır. Bir də görürsən, iki gün əvvəl tanış olduğu adamlarla qol-boyun olub. Əgər mənə inanmırsınızsa, gəlin sizə onun kimlərlə oturub-durduğunu göstərim. Görəcəksiniz ki, bu adamlar bir-biri ilə tamam əks qütblədirlər. Mövludun isə bu heç vecinə deyil. Telefonda daim axtarırdadır. Şirin dilini işə salaraq, ona mütləq bir qonaqlıq boyun eləyəcək, sonra o adamlar haqqında yığdığı bir sürü məzəli əhvalatları mənə danışacaq. Bilmirəm, mənə barəmdə də kiməsə gülə-gülə özündən quraşdırdığı əhvalat danışmaq, ya yox. Ancaq Mövludun anlaşılmaz xasiyyətinin, hər kəslə canıyanan olmasının səbəbini bilirəm: o, darıxan adamdır.

Hələ sizə onun yaddaşından danışmamışam. Bu ayrıca

bir mövzudur. O, tanış olduğu adamların ən xırda detalını belə unutmur. Bəzən mənə iyirmi il bundan əvvəl olanı danışmağı var. Füzulini, Aşıq Ələsgəri yaxşı anlayır, onlardan saatlarca şeir oxuya bilir. Uşaq olduğu vaxtlarda baş vermiş hər hansı ciddi bir olayı gözləri ilə görmüş şahid kimi danışıq. Yazıq canım, bunun da səbəbini bilirəm: ağır-acıyla danışdığı o siyasi, ədəbi hadisələr dostumdan bərk-bərk yapışır, onu didib-dağıdır və sənə elə gəlir ki, Mövludun özü də həmin vaxtlarda yaşayıb. Ona görə də gənc yazarımız o illərin bütün detallarını, ən incə məqamlarını da yadında saxlayıb.

Bir dəfə dostlardan biri onun yaddaşına maraqlı açıqlama verdi: "Mövlud elə bil "Google"dur". Fərqli, müxtəlif mövqeli şəxslərlə oturub-durduğu üçün insanları yaşından tez tanıyır. Həqiqi sözümdür, İndi Mövludun yaddaşını silkələsən minlərlə, yüz minlərlə insan ovcuna tökülər. Elə biri də mən: Mövluddan gedin soruşun, sizə başıma gələn hər şeyi xırdalığına qədər danışsın.

Bizim nəslin ən istedadlısı Mövluddur. Mənə kafelərdə beş-altı roman mövzusu danışmış. Ancaq tənəldir, yazmır. Onu həmişə yazmağa sövq edirəm. Bəzən buna görə yalvardığım olur. İnanın, Mövludun danışığını kimsə diktofona yazsa, sonra onu kağıza köçürsə, gözəl bir yazının yarandığı görəcəm.

İndi Mövludun intihar etməsindən sonra ondan mənə heç nə yazma bilmirəm. Yazma bilməyəcəm də"...

Yazar Kəramət Böyükçöl yazıb: "Kaş sənə son dəfə görüşdüyüm gün səhərə kimi yanında qaldırardım, ayrılmazdım, Mövlud... Kaş məclisdən yarımqıq durub getməzdim".

Şair Aqşin Evrən: "Bu nə dəhşətli xəbərdir axı. Necə edək bu xəbər yalan çıxsın? Daha dünən danışıq və qərar gəldik ki, hər şey yoluna düşəcək mütləq".

Şair Əsəd Qaraqaplan: "Qanım dondu bu xəstə yatağımda".

Yazıçı Qan Tural: "Bu nə xəbərdir, ay Allah..."

Şair Hikmət Orhun isə bunları yazıb: "Mövlud Mövlud pulunu yığıb üstündə yatan adam deyildi. Dəfələrlə olmuşdu ki, metroya düşməyə pulumuz olmamışdı, kiməsə zəng edib qəpik gətirməyini xahiş etmişdik, amma kefirmizi pozmamışdıq. Onun pula görə özünü öldürdüyünü yazanları şiddətlə qınayıram".

Oğuz Ayvaz